

‘Soms volstaat iets van niets’

Eline VAN STEENKISTE, medewerker bij vzw YOT, ontwierp een herinneringsritueel voor thuis voor wie een dierbare verloor en geen afscheid kon nemen

Liselotte ANCKAERT

„Het is wat het is, zegt de liefde”, klinkt het in *Wat het is* van de Oostenrijkse schrijver Erich Fried (1921-1988). Het gedicht, dat vaak wordt voorgelezen tijdens uitvaarten, wil mensen helpen het leven te aanvaarden met zowel zijn mooie als minder fraaie kanten. Al is dat alles behalve vanzelfsprekend, vooral niet wanneer u geen afscheid van een dierbare kon nemen of, als gevolg van de coronamaatregelen, geen troost kunt vinden bij medemensen. Dat zette Eline Van Steenkiste, pastoraal medewerker in het woon-zorgcentrum Sint-Jozef in Oostkamp en medewerker bij vzw YOT, ertoe aan een klein herinneringsritueel voor thuis te ontwerpen.

– Voor wie is het ritueel bedoeld?

Het is vooral bedoeld voor mensen die geen afscheid konden nemen, of toch niet op de manier zoals ze dat hadden gewild, van iemand die hen dierbaar was. De afgelopen maanden maakte ik van dichtbij mee wat dat te weegbrengt bij mensen. Er waren weken dat ik elke dag bij aankomst in het woon-zorgcentrum hoorde wie er die nacht was overleden. Velen waren in hun eentje gestorven, zonder dat ze de hand van een geliefde vasthielden. Wanneer een bewoner sterft, houden we doorgaans een afscheidswake voor de familie en de medebewoners. Als gevolg van de coronacrisis was dat echter niet mogelijk. Wekenlang pijnigde ik mijn hersenen met de vraag hoe ik de nabestaanden kon begeleiden wanneer die fysiek niet aanwezig mochten zijn bij het afscheid.

De betrokkenen kunnen thuis op hun eigen manier met het doosje aan de slag. © Johan Rosseel

– En dus ontwierp u een doosje waarmee nabestaanden thuis kunnen stilstaan bij het verlies van een dierbare?

Klopt. Rond de dood lijkt in onze samenleving een taboe te hangen. Terwijl ook het overlijden van iemand mensen net kan verbinden. Dat merk je overal ter wereld, in de meest uiteenlopende culturen en levensbeschouwingen. Daarom reikt het doosje woorden en rituelen aan om de dood, in de veilige thuiscontext, ter sprake te brengen en de overledene te herinneren. Het meest voor de hand liggend zijn wellicht de drie kaarsen, elk in een verschillende kleur.

– Wat betekenen die kaarsen?

Een eerste, gele kaars, verwijst naar het leven, de zon en de energie, en nodigt mensen uit stil te staan bij de mooie en krachtige momenten in het leven van de overledene. Het ophalen en delen van herinneringen is belangrijk in een rouwproces. De blauwe kaars verwijst naar de hemel, naar zuiverheid alsook naar kwetsbaarheid en wil doen stilstaan bij de moeilijke momenten in het leven van de overledene. De rode kaars is bedoeld voor de nabestaanden en wil hen helpen na te gaan hoe ze zich voelen. Bij sommigen overheerst vooral leegte, verdriet of boosheid. Bij

anderen is dat veeleer dankbaarheid. Met de bijbehorende kaarten wil ik mensen ondersteunen bij het onder woorden brengen van wat soms zo moeilijk uit te drukken valt. De teksten zijn bedoeld om te lezen, in je eentje of samen met anderen, luidop of in stilte. Alles kan en mag. Als het maar troost biedt of helpt om zich dicht bij de overledene te voelen, bijvoorbeeld door het ophalen van herinneringen.

– Een van de kaarten lijkt veeleer op een brief. Hoe komt dat?

Die kaart is een brief van mezelf aan de ontvanger van het doosje. Ik verwoord er mijn eigen erva-

ring met verlies in. Afscheid nemen van iemand die je dierbaar is, verandert je als mens alsook de manier waarop je voortleeft. Ik vind het de moeite dat met anderen te delen. Zo geef ik aan het ontwerp ook een persoonlijke toets. Eén kaart liet ik bewust blanco. Het is een uitnodiging om zelf iets te schrijven aan de overledene.

„Ook de dood kan mensen op allerlei wijzen verbinden met elkaar”

– Naast nog een fotohouder biedt u ook een krijtstaafje en steentje aan. Waarom?

Het krijtje is bedoeld om na te denken over de vraag welke sporen de overledene bij je naliet. Dat kan een woord of gedachte zijn, of de naam van de overledene, die je vervolgens noteert op de stoep van je huis of dat van de overledene. Het steentje leg je op een zichtbare of betekenisvolle plek. De inspiratie voor het krijtritueel komt uit de lockdownperiode waarin we mensen opriepen een boodschap voor de bewoners na te laten op het plein voor het woon-zorgcentrum. Het was ontroerend te zien hoe veel reactie daarop kwam. Zo zie je maar dat één vonk of iets van niets volstaat – de boodschap op het bijbehorende luciferdoosje – om mensen in beweging te krijgen. Ook het schenken van een herinneringsdoosje aan iemand die rouwt, kan waardevol zijn.

Meer informatie via 050 33 68 18 of 0493 19 05 94 of kijk op www.yot.be.

Ieperse kathedraal heropgebouwd

Bisschopszetel voortaan te bezichtigen op zijn oorspronkelijke plek

Na ruim zestig jaar dienst in Brugge keerde de bisschopszetel definitief terug naar zijn oorspronkelijke plek, de Ieperse Sint-Maartenskerk. Tijdens de tijdelijke tentoonstelling over de heropbouw van de kathedraal bekleedt de houten zetel een prominente plaats.

„Uit de restanten van het vooroorlogse koorgestoelte werd na 1918 een nieuwe houten zetel met een zitbank, een opstaand paneel en een troonhemel vervaardigd”, zegt Alexander Declercq van de Vrienden van de Kathedraal. „In 1957 vroeg de toenmalige bisschop van Brugge, Emiel-Jozef De Smedt, de zetel in bruikleen te krijgen voor de Brugse Sint-Salvatorskerk. De zetel kreeg er een ereplaats en werd sindsdien gebruikt door de bisschoppen van Brugge. Net vóór de zomer kwam de zetel terug naar Ieper en daar zijn we uiteraard blij om.”

De tijdelijke expo over de heropbouw van de Ieperse kathedraal bestaat uit zes delen en begint bij de benoeming in 1919 van Camiel Delaere als pastoor-deken van de toenmalige Sint-Maartensparochie.

„In een tweede en derde deel verneemt u meer over de verwoesting en de verdwijning van de kerk”, zegt Declercq. „Het uitgebreide vierde deel van de expo gaat over de heropbouw, die ondanks protest uit diverse hoeken al in 1922 van start ging. In minder dan tien jaar tijd werd de kathedraal heropgebouwd. Een van de belangrijkste wijzigingen was de neogotische torenspits. In het vijfde deel, over de voltooid kathedraal, vertellen we over de eerste vieringen die er plaatsvonden. Zo trok op Palmzondag, 13 april 1930, de palmprocessie van de noodkerk naar de nieuwe kathedraal. ’s Namiddags werd het beeld van Onze-Lieve-Vrouw

van Tuine in plechtige procesie overgebracht naar de heropgebouwde kerk. Een week later werd aan het nieuwe hoogaltaar de plechtige paasmis opgedragen. Op 15 juli 1930 vond dan de plechtige kerkwijding plaats. Van al die feestelijke dagen en vieringen laten we talrijke foto’s zien.”

Het laatste deel van de expo belicht de inrichting van de nieuwe kerk: klokken en orgel, kunstwerken en de nieuwe locatie van het hoofdaltaar, met daarachter de nieuwe Sacramentskapel. De tentoonstelling eindigt met een mysterieus verhaal over begraven schilderijen. (LA)

De expo in de Sint-Maartenskerk in Ieper (Vandepereboomplein) is nog te bezoeken tot 12 september, dagelijks van 8 tot 18 uur, behalve tijdens de erediensten. Op zondag open vanaf 10 uur. De toegang is gratis.

Nu corona om zich heen grijpt, kan het zijn dat bepaalde activiteiten aangekondigd op deze bladzijden uiteindelijk niet plaatshebben. Gelieve dat steeds vooraf te controleren.

God gebeurt

dinsdag 15 september

Online • Met zijn Oriëntatiefeest trekt CCV, partner in christelijk vormingswerk in het bisdom Brugge, traditioneel het nieuwe pastorale werkjaar op gang. Als gevolg van de coronacrisis vindt de avond dit jaar online plaats, op 15 september van 19.30 tot 21.30 uur. Centraal staat de lancering van de nieuwe ‘grondtoon’ *God gebeurt*. Daarbij ligt de klemtoon op diaconie en dienstbaarheid. De Bijbelse parabel over de barmhartige Samaritaan vormt de inspiratiebron. Deelnemers kunnen zowel individueel als in groep. Inschrijven is vereist. Info en inschrijving via 050 44 49 53 of via brugge@ccv.be.

Simone Pacot

vanaf november

Loppem • In de priorij Onze-Lieve-Vrouw van Bethanië in Loppem, bij Brugge (Sysen 8), begint in het najaar opnieuw een cyclus van de Bethasdasessies *Het evangelie beleven tot in ons diepste mens-zijn*, gebaseerd op de pedagogie van de Franse advocaat bij het beroepshof in Parijs Simone Pacot (1924-2017). De weekends vinden plaats van 6 tot 8 november 2020, van 26 tot 28 februari 2021 en van 11 tot 13 februari 2022, telkens van vrijdag 14 of 19 uur tot zondag 15 uur. De cyclus van vier verdiepingsweekends vormt een ondeelbaar geheel. De sessies worden begeleid door lesgevers, supervisors en psychologen die goed vertrouwd zijn met de levensvisie van Simone Pacot, uitgewerkt in haar boeken *Tot in onze diepste diepten*, *Leven in de Geest*, *Kom weer tot leven* en *Durf het nieuwe leven aan*. Meer informatie door te mailen naar bethasda.vlaanderen@gmail.com of te kijken op www.bethasda.org.